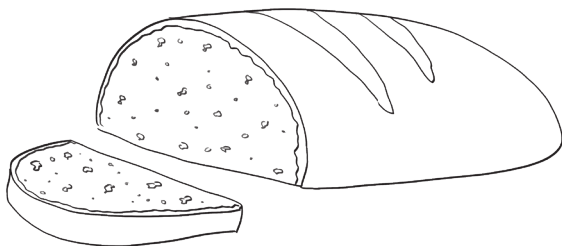
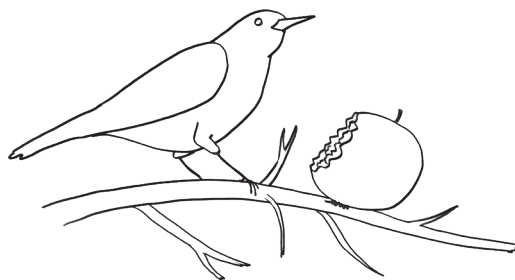

POTRAVINY

pracovné listy environmentálneho auditu
pre materské školy, špeciálne školy a 1. stupeň základných škôl

POTRAVINY

pracovné listy environmentálneho auditu pre materské školy, špeciálne školy
a 1. stupeň základných škôl

Milé Zelené školy,

prinášame vám novú sériu pracovných listov environmentálneho auditu. Pracovné listy sú primárne určené deťom v materských školách, ale ich využiteľnosť je možná aj na prvom stupni základných škôl, ako aj medzi žiakmi so ŠVVP.

Čo je to environmentálny audit školy?

Environmentálny audit je jedným zo 7 krokov metodiky programu Zelená škola. Jeho cieľom je zistiť, aký je vplyv prevádzky školy na životné prostredie, zmapovať slabé a silné stránky školy a na základe týchto výsledkov vytvoriť environmentálny akčný plán školy. Environmentálny audit uskutočňuje kolégium na začiatku každého certifikačného obdobia (zvyčajne na jeseň). Odporúčame ho zopakovať po roku (aby ste videli, kam sa posúvate) a na konci certifikačného obdobia. Rovnako aj v prípade predlžovania certifikačného obdobia na 3. rok.

Čo je cieľom auditových listov?

Cieľom auditových listov je vziať do diania na škole deti, ako aj mladších žiakov a žiačky a veku primeraným spôsobom im umožniť spoznávať každodenný chod školy. V materských školách môžu pomôcť koordinátorom a učiteľom aktívne zapojiť do chodu programu Zelená škola aj tých najmladších. Auditové listy vychádzajú zo vzdelávacích štandardov pre predprimárne a primárne vzdelávanie. Preto môžu slúžiť ako výučbový materiál v materských školách, ktorý nadväzuje na učivo prvého stupňa základných škôl. Úlohy obsahujú rôzne úrovne zručností a vedomostí, využiť ich vedľa aj učitelia primárneho stupňa. Odporúčame ich použitie na predmetoch ako prvouka, prírodoveda, vlastiveda, etická výchova či pracovné vyučovanie. Úlohy označené symbolom školskej tašky sú určené priamo žiačkam a žiakom základných škôl.

Ako pracovať s auditovými listami?

Pracovné listy auditu Potravinu je možné využívať v rôznych ročných obdobiach, teda počas celého školského roka. Vhodné je aj ich opätovné využitie na zistenie stavu či upevnenie vedomostí.

Pracovné listy je vhodné skombinovať s auditovými listami v téme Potravinu pre ZŠ a SŠ z roku 2018, ktoré odporúčame vyplniť dospelým členom kolégia (pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci, rodičia, starí rodičia a iní). Nájdete ich na <https://zelena-skola.sk/pre-skoly/materialy-na-stiahnutie/> v sekcii pre školy – materiály na stiahnutie. Čím viac ľudí bude zapojených do vypracovania auditu, tým jednoduchšie sa vám

bude na ňom pracovať, nie je to iba úloha koordinátora alebo jedného člena kolégia. Nápady ďalších ľudí na zmeny na škole môžete využiť pri tvorbe environmentálneho akčného plánu (EAP).

O výsledkoch auditu je potrebné informovať cez viaceré informačné médiá tak, aby o výsledkoch vedeli všetci žiaci školy – nástenka, rodičia a priatelia školy – webová stránka školy. MŠ odporúčame výsledky auditu prezentovať na nástenke zrozumiteľnou a pútavou formou pre deti. Zaujať môžu aj širšiu verejnosť – môžete využiť obecnú nástenku, rozhlas, sociálne siete, lokálne noviny. Vaša škola môže tak motivovať aj ľudí v jej okolí k domácomu auditu a zmenám, zároveň začnete naplňovať aj 6. krok metodiky programu Zelená škola (Informovanie a zapojenie komunity).

Využitie pracovných listov je variabilné, môžete ich využívať podľa vašich potrieb, napríklad:

- spravte všetky úlohy rad za radom s niekoľkými deťmi v rámci stretnutia kolégia (spolupráca s rodičmi),
- úlohy vypracujte postupne v rámci jednej triedy s napojením na preberanú jesennú tému alebo podtému,
- úlohy rozdeľte medzi deti podľa ich schopností a zručností a pomôžte im s vysvetlením zadania,
- vytvorte si podľa nich vlastné materiály, ktoré budú lepšie zodpovedať situácii na vašej škole a uprednostňovaným metódam práce s deťmi... Podelte sa o ne s nami :)

Skúsenosť z niektorých materských škôl ukazuje, že pri realizácii úloh environmentálneho auditu možno využiť aj rovesnícke vzdelávanie – vytvorením pátracích skupín z starších a mladších detí sa posilňuje spolupráca a vzťahy. Dobrým príkladom je vytvorenie skupínok v zložení jeden predškôlak a 1 – 2 mladšie deti, ktorí dostanú pracovný list s vysvetlením, čo hľadajú alebo zisťujú.

Čo nasleduje po vypracovaní auditu?

Veríme, že práca s ponúkanými pracovnými listami bude motivujúcou aj pre zaangažovanie detí do ďalších krokov metodiky programu Zelená škola, napr.:

- informovanie a zapájanie komunity – po uskutočnení environmentálneho auditu deti pútavo spracujú jeho výsledky, oboznámia s nimi ostatných (deti, učiteľky, rodičov, upratovačky...) a zverejnia ich na nástenke školy (môžu o nich poslať aj netradičný „list“ rodičom),
- environmentálny akčný plán – po uskutočnení environmentálneho auditu s deťmi diskutujte, aké zmeny v téme potravinovej môžete vo vašej škole spraviť – tieto nápady preneste do environmentálneho akčného plánu,
- monitoring – po naplánovaní zmien deti vyhodnocujú, ako sa ich darí realizovať,
- proenvironmentálna výučba – niektoré témy naznačené v audite je vhodné rozšíriť v rámci vzdelávacích aktivít.

Čo obsahujú auditové listy „Potraviny“?

Auditové listy sú prioritne určené téme Potraviny. Pre lepšiu orientáciu v tejto téme nájdete na www.zelenaskola.sk Inšpiromat Potraviny a publikáciu Dobrodružná cesta zdravých potravín. Potraviny sú však komplexnou témou, ktorá prepája problematiku ďalších tém Zelenej školy, ako sú Odpady, Zeleň a ochrana prírody, Doprava a ovzdušie, Voda. Na doplnenie širších súvislostí a informácií preto odporúčame pozrieť Inšpiromaty dostupné na www.zelenaskola.sk.

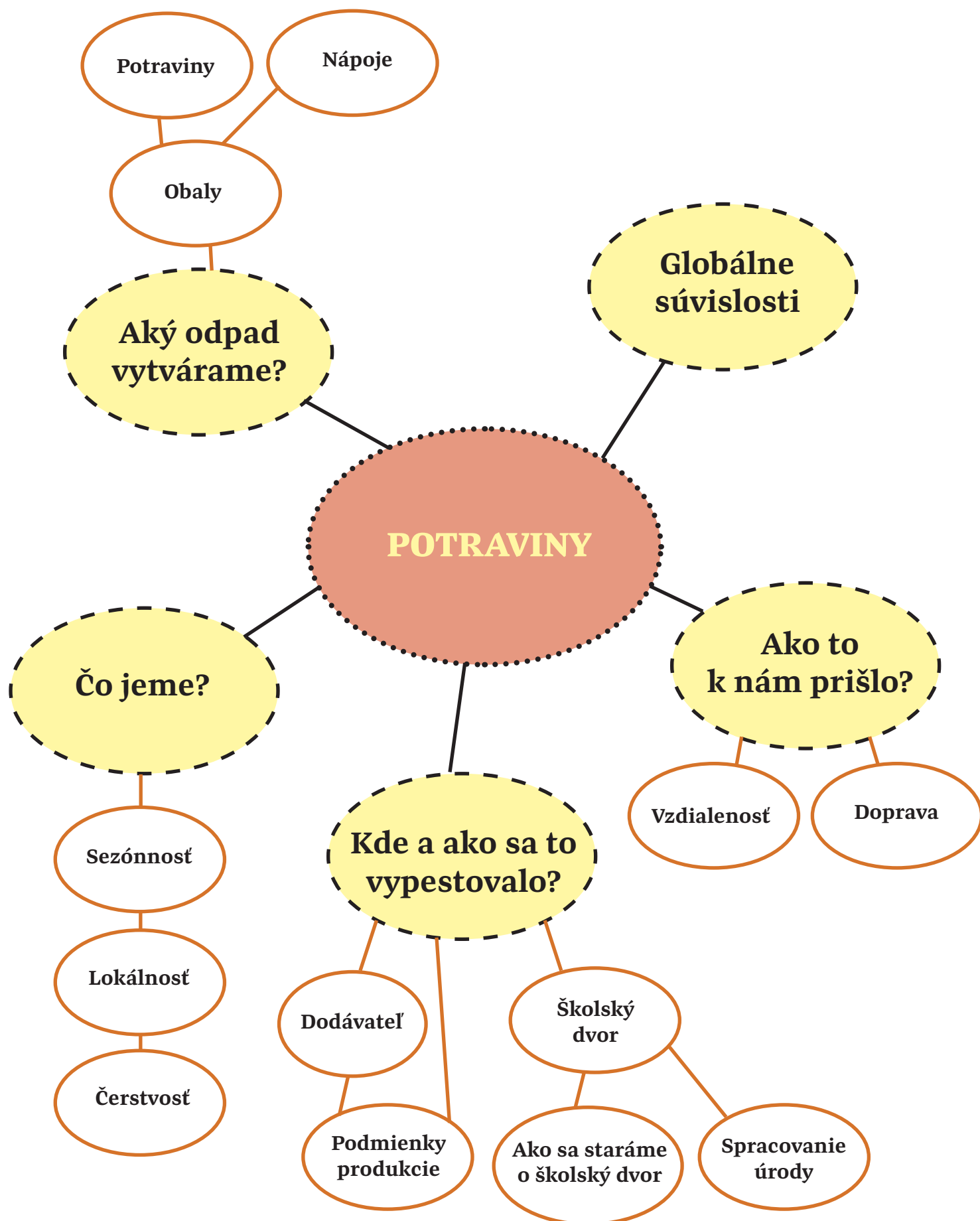
Úlohy auditu vás môžu motivovať aj priamo k tvorbe akčného plánu, k námetom a inšpiráciám na školské vyučovanie či k uvedomeniu si vplyvu spotrebiteľského správania, či k pretvoreniu školskej záhrady. Pestovanie vlastnej úrody na školskom pozemku je vynikajúcou aktivitou, ktorá spája teoretické vedomosti s praxou, práca na spoločnom projekte zlepšuje triednu klímu a deti majú prirodzene možnosť tráviť čas vonku.

Zadania úloh sme tvorili tak, aby hľadali odpovede na otázky o potravinách, jedle a pitnom režime – Čo jeme? Kde a ako sa to vypestovalo? Ako to k nám prišlo? Aký odpad vytvárame? a iné – a hľadali v nich širšie súvislosti.

Posledná časť auditu rieši globálne otázky, ktoré odporúčame prioritne základným školám, keďže u detí materskej školy je dôležité najmä pestovať vzťah k svojmu okoliu, zoznamovať sa s ním, objavovať a bádať.

Pracovnými listami sprevádza deti dážďovka zemná – poznajú ju asi všetky. Porozprávajte sa o dážďovke s deťmi, vytlačte si ju a vyfarbite, prípadne s ňou pracujte ako s bábkou: nalepte si ju na špajdlu alebo vyrobte z ponožky a prechádzajte sa spolu s ňou počas vypracúvania úloh po školskej záhrade alebo nazrite aj do školskej kuchyne.

AKÉ PODTÉMY OBSAHUJÚ AUDITOVÉ LISTY V TÉME POTRAVINY?

Metodické poznámky k úlohám

Úlohy číslo 1 a 2

Predpokladáme, že deti v materských školách v teplejších oblastiach Slovenska budú mať vedomosť o tom, že všetko, čo je na obrázku, sa na Slovensku pestuje. Druhy zeleniny, ktoré sa bežne predávajú v obchodoch, nie sú pre nás natoľko exotické ako niektoré druhy ovocia. Zvolili sme tu preto iba zeleninu, ktorú je možné dopestovať na Slovensku, avšak v závislosti od regiónu. Rozdiel môže nastať v materských školách na severe krajiny alebo vo vyšších nadmorských výškach, kde zeleninu ako napríklad paradajky či papriku nedopestujú a ich dostupnosť závisí od obchodných reťazcov. Podobne to môže byť aj s istými druhmi ovocia.

Úlohy číslo 3 a 4

Vzhľadom na rozdielne klimatické pomery na Slovensku je potrebné myslieť na polohu vašej materskej či základnej školy a prispôbiť tomu účel tejto úlohy. V rôznych lokalitách sa môže čas dozrievania líšiť v závislosti od nadmorskej výšky a polohy.

Úloha číslo 5

Pomýlené obrázky štyroch ročných období obsahujú štyri prvky, ktoré k nim nepatria. Tie môžu slúžiť mladším deťom ako pomôcka, pre staršie deti ich môžete odstrihnúť a nechať ich hľadať bez pomôcky. V čase klimatických zmien nastávajú situácie, kedy už nemusí byť pre zimu typický sneh, v lete sa zas môžu prejavovať dlhé obdobia sucha. Vhodné je obrázky doplniť o vysvetlenie, aké sú typické znaky daného ročného obdobia.

Úloha číslo 6

Tabuľku odporúčame vytlačiť, prípadne ju deti môžu prekresliť na papier väčšieho formátu a vystaviť na nástenke Zelenej školy. Odporúčame mesiac, v ktorom budete vyplňať aktivitu, rozdeliť na týždne a rôznym triedam prideliť konkrétny týždeň v mesiaci. Každá trieda na škole tak sleduje jeden týždeň v mesiaci, počas ktorého aktivita prebieha. Predídete tak únave a strate motivácie, získate pestrejší obraz o tom, ako deti dokážu vnímať, čo jedia, a zapojí sa viacero tried. Upozornite deti, že hľadajú všetku zeleninu a ovocie – šaláty, sušené ovocie a zaváraniny. Úloha je spoločná pre celú triedu, zodpovednosť za denné zápisy môžete prideliť jednotlivcom.

Úloha číslo 7

Pri tejto úlohe odporúčame zapojiť aj školskú kuchyňu. Úloha vytvára priestor pre detskú zvedavosť. Deti sa môžu zamyslieť nad tým, ako sa k nim dostalo jedlo na stôl. Navštívte spolu školskú kuchyňu a nechajte deti, nech kladú otázky nepedagogickému personálu, ktorý má na starosti chod školskej kuchyne.

Úlohy 8, 9, 10

Tieto úlohy sa týkajú školskej záhrady.

Úloha 11

(Pri úlohách 11 – 16 odporúčame s deťmi ísť priamo preskúmať školský pozemok):

Na základe dlhoročných skúseností Zelenej školy sme zvolili čo najrozličnejšie formy toho, ako zaobchádzať s úrodou zo školskej záhrady. Konzumácia vypestovanej úrody na školách je možná, viac na <https://zelenaskola.sk/tipyzs/jahody-ze-skolskej-zahrady/>. Stretli sme sa aj so školami, ktoré pripravujú zaváraniny či majú solárnu sušičku. Jej výroba nie je náročná,

návod nájdete na: (<https://zelenaskola.sk/2022/10/03/ako-si-vyrobit-solarnu-susiaren-ovo-cia-a-byliniek/>).

Úlohy 12 a 13

Slúžia ako doplnok na získanie vedomostí o dážďovke zemnej a jej význame. Viac informácií a nápady na vyučovanie nájdete na <https://zahradaktorauci.sk/2018/07/03/nove-vydanie-metodickej-prirucky-zahrada-ktora-uci/>.

Úloha číslo 15

Kompostovanie, mulčovanie, jemné prekyprenie pôdy a používanie prírody blízkyh spôsobov obhospodarovania úrody sú dobrou investíciou nielen do zdravých potravín, ale aj do ochrany pôdy a vody. Viac o používaní chemikálií a pesticídov sa dozviete na www.zonybez-pesticidov.sk.

Úloha číslo 16

Pri výbere kvetináčov je dôležité myslieť na ich ekologickú stopu, pôvod a vplyv na životné prostredie, ak sú vystavené najmä externým vplyvom počasia. Pneumatiky, plastové fľaše a iné umelé materiály nie sú vhodnou voľbou na pestovanie rastlín. O rôznych možnostiach pestovania sa dočítate v **Inšpiromate Zeleň a ochrana prírody**, ktorý je dostupný na www.zelenaskola.sk.

Úloha 17 je určená pre MŠ a úloha 18 je variantom pre ZŠ.

Prieskum školského dvora je dobrým východiskovým krokom, s ktorým viete pracovať pri plánovaní aktivít v akčnom pláne. Školský dvor môže byť pre vašu školu skvelým miestom na učenie širších súvislostí v téme Potraviny. Ak sa na vašom dvore nenachádzajú jedlé rastliny či ovocné stromy a kríky, môžete tam mať druhy, ktoré síce nie sú vhodnou potravou pre človeka, ale v prírodnom prostredí sú potravou pre iné živočíchy. Pri výsadbe a sadení môžete myslieť na vtáky, ježkov, hmyz a dážďovky. Iba vďaka nim môžeme jesť aj my. Dobrým príkladom môže byť aj zakomponovaná kvetinová lúka, vďaka ktorej prilákate motýle a iné opelovače. Rôznorodosťou vašej školskej záhrady prispejete k ochrane biodiverzity, ktorá má mimoriadny význam pri zabezpečovaní potravín. Viac na <https://mestske-ucely.sk/>.

Úloha 19

Pri tejto úlohe je potrebné použiť tri mapy – mapu obce alebo mesta, kde sa nachádza škola, mapu Slovenska, mapu sveta. Využite <https://www.google.com/maps>. Odporúčame úlohu urobiť formou skupinovej práce, výsledok bude jeden spoločný výstup.

Úloha 20

Kód producenta s vysvetlivkami je možné nájsť na vnútornej strane obalu z vajec.

Úloha 22

Pri tejto úlohe je potrebné mať dve mapy – mapu Slovenska a mapu sveta. Odporúčame použiť mapy, ktoré už v škole máte.

Úlohy 26 – 30

Pri hľadaní odpovedí na tieto úlohy opäť odporúčame spoluprácu s nepedagogickým personálom.

Úlohy 31 – 33

Sú určené pre vyššie ročníky prvého stupňa ZŠ, keďže poukazujú na globálne súvislosti.

Na konci auditu je súhrnná tabuľka, do ktorej kolégium zaznamenáva hlavné klady (silné stránky) a hlavné nedostatky (slabé stránky), ktoré ste zistili počas environmentálneho auditu u vás na škole. Tabuľka vám pomôže pri zostavovaní environmentálneho akčného plánu školy. Silné a slabé stránky treba zverejniť, ideálne je, ak sú graficky spracované, aby pritiahli pozornosť.

Pri tvorbe tohto materiálu sme zvažovali rôzne podmienky, v ktorých školy pracujú, pričom sme obsah a formu konzultovali aj s pani učiteľkami z praxe. Na tomto mieste by sme rady poďakovali pani učiteľkám **Mgr. Alene Kizekovej** z MŠ Na Starej tehelni v Banskej Bystrici, **Mgr. Márii Kune** zo Súkromnej špeciálnej materskej školy v Banskej Bystrici a **Mgr. Soni Chlebničanovej** zo Zaježovskej školy za nezištnú pomoc a ochotu prediskutovať obsah i formu týchto pracovných listov.

Za ilustrácie v pracovných listoch ďakujeme **Tomášovi Blažencovi**, študentovi Gymnázia J. G. Tajovského v Banskej Bystrici.

Za finálnu grafickú úpravu **Mgr. art. Noemi Ráczonej** a za jazykovú korektúru **Mgr. Barbore Babicovej**.

Ďakujeme **Nadácii Slovenskej sporiteľne** za podporu programu Zelená škola.

Veríme, že vám auditové listy pomôžu zapojiť aj tých najmladších do programu Zelenej školy :)

Za tím Zelenej školy
Mgr. Mária Sendecká

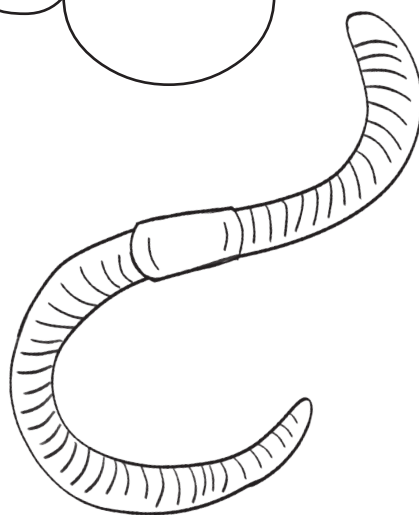
Obsah

Čo jeme?.....	1, 2, 3, 4, 5, 6
Ako to prišlo k nám?.....	7, 8, 9, 10, 20, 21, 22, 23
Kde a ako sa to vypestovalo?.....	11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Aký odpad vytvárame?.....	24, 25, 26, 27, 28, 29, 30
Globálne súvislosti.....	31, 32, 33

Environmentálny audit školy POTRAVINY

- pracovné listy pre deti

„Ahojte, deti, som dážďovka zemná
a verím, že ma všetci poznáte! Milujem
pôdu, je to môj domov a nielen to!
V zdravej pôde nás môže žiť na jednom
hektári (čo je asi veľkosť jedného futba-
lového ihriska) až niekoľko ton! Príďte
sa pozrieť, kde bývam. Viete, aké je
moje obľúbené jedlo?“

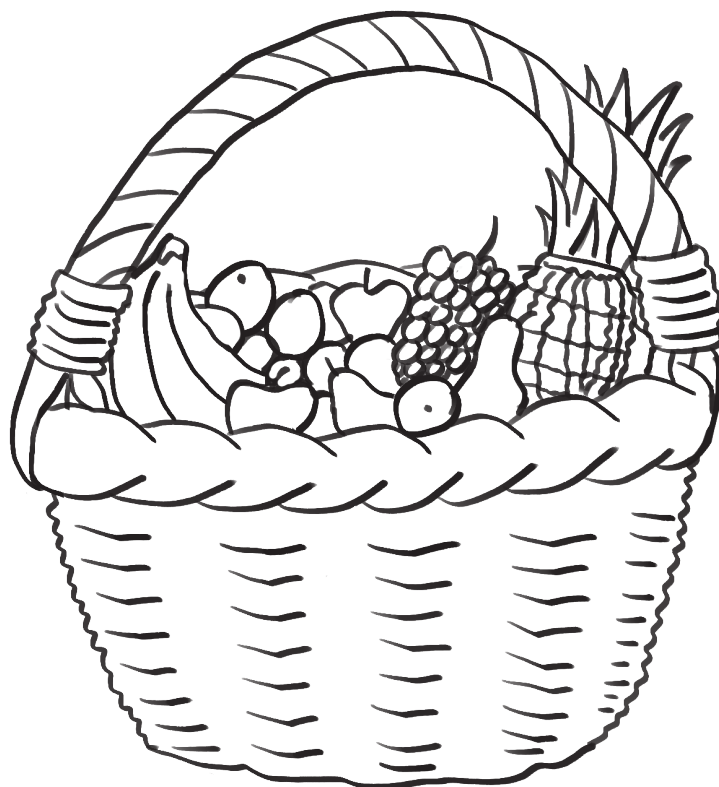
Túto tému vypracovali:

Uvedte mená všetkých detí, ktoré sa podieľali na vypracovaní auditu.

Audit bol spracovaný v mesiaci:

v roku:

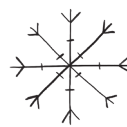
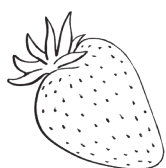
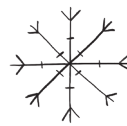
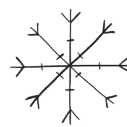
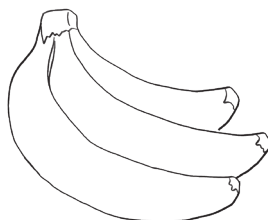
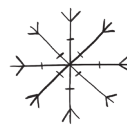
1. Vyfarbi v košíku ovocie, ktoré pestujeme na Slovensku.

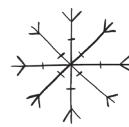
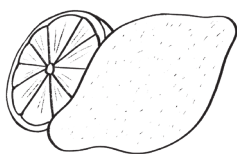
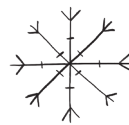
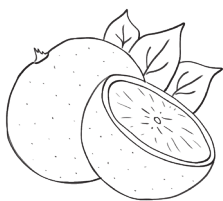
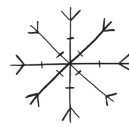
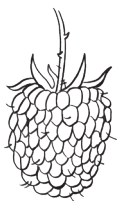
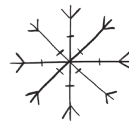
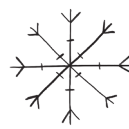

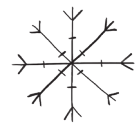
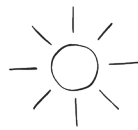
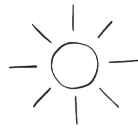
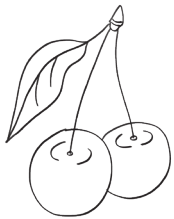
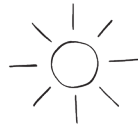
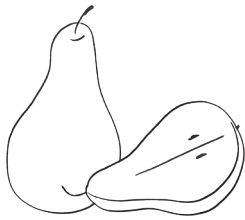
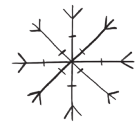
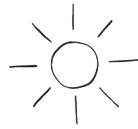
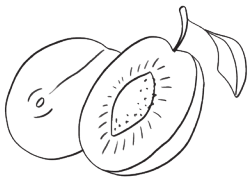
2. Vyfarbi v košíku zeleninu, ktorú pestujeme na Slovensku.

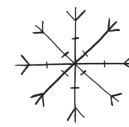
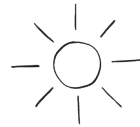
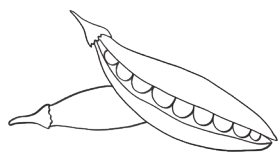
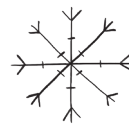
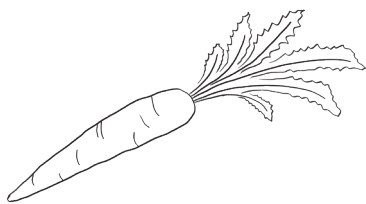
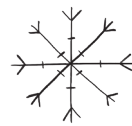
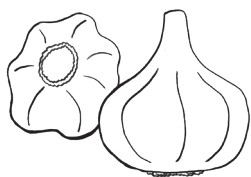
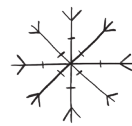
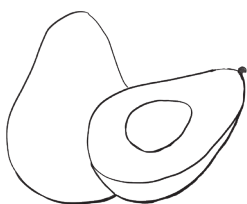
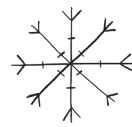
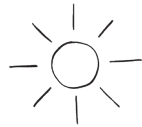
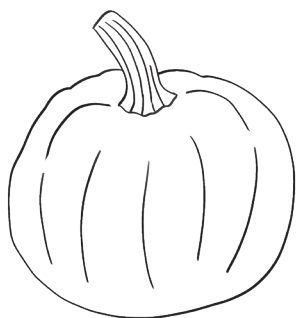
3. Zakrúžkuj ročné obdobie, v ktorom na Slovensku dozrieva ovocie na obrázku. Ak ovocie na Slovensku nerastie, prečiarkni ho.

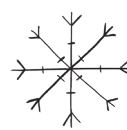
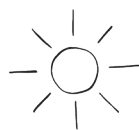
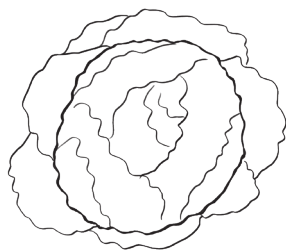
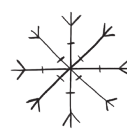
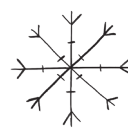
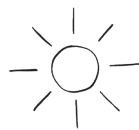
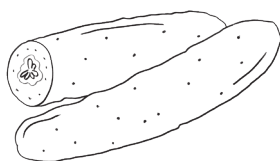
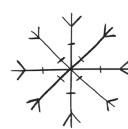
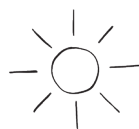
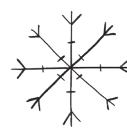
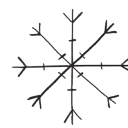

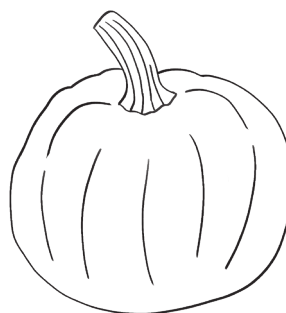
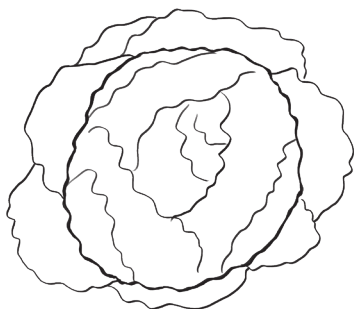
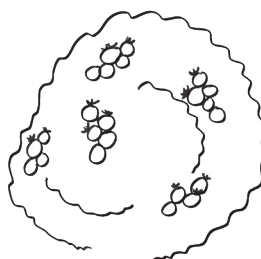
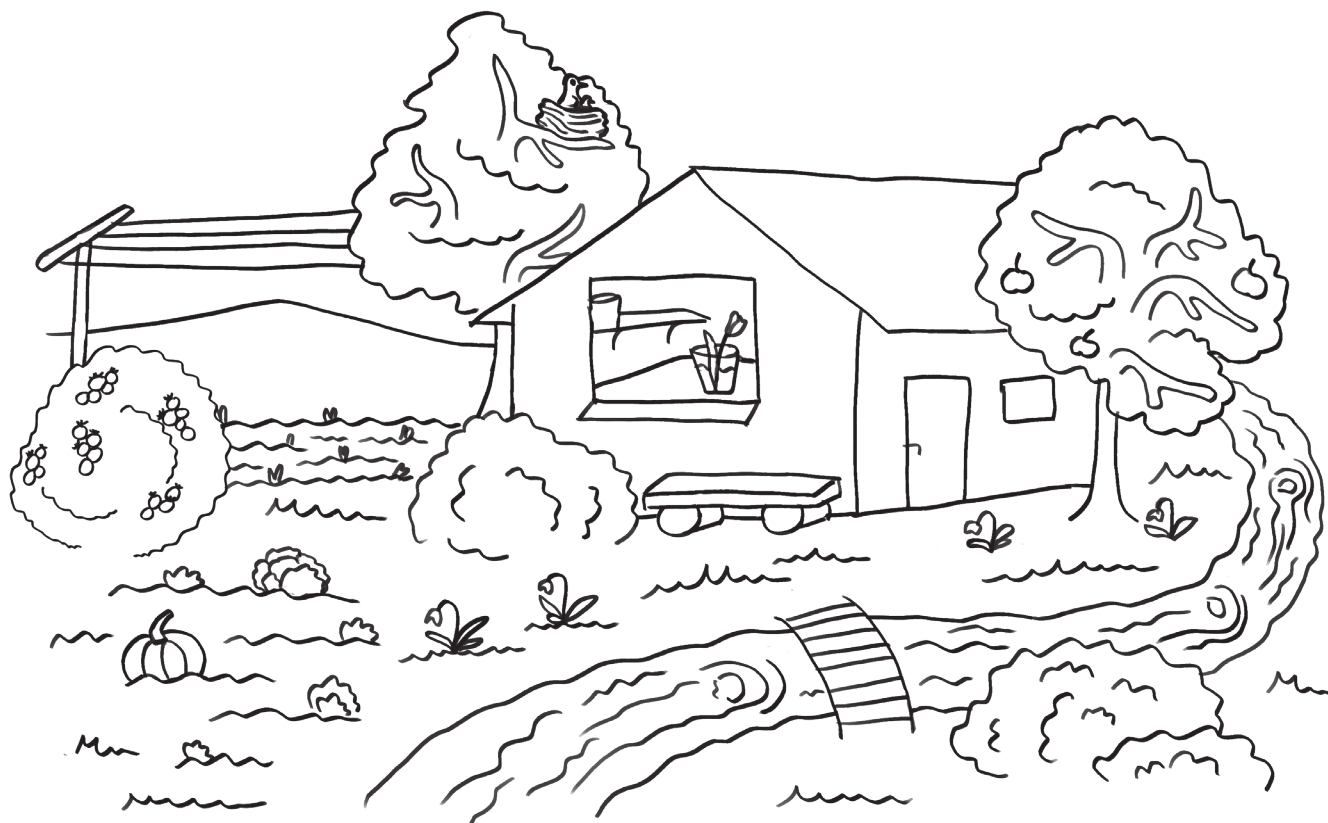
4. Zakrúžkuj ročné obdobie, v ktorom na Slovensku dozrieva zelenina na obrázku. Ak zelenina na Slovensku nerastie, prečiarkni ju.

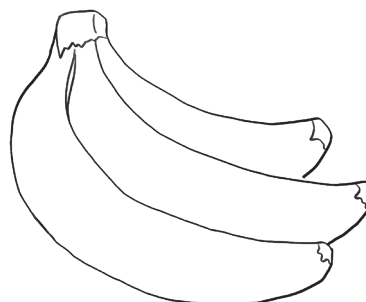
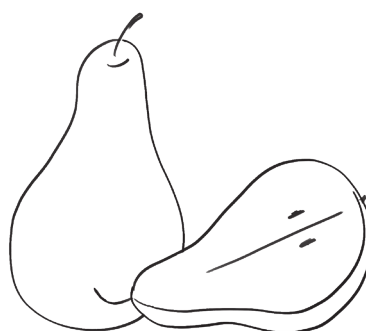
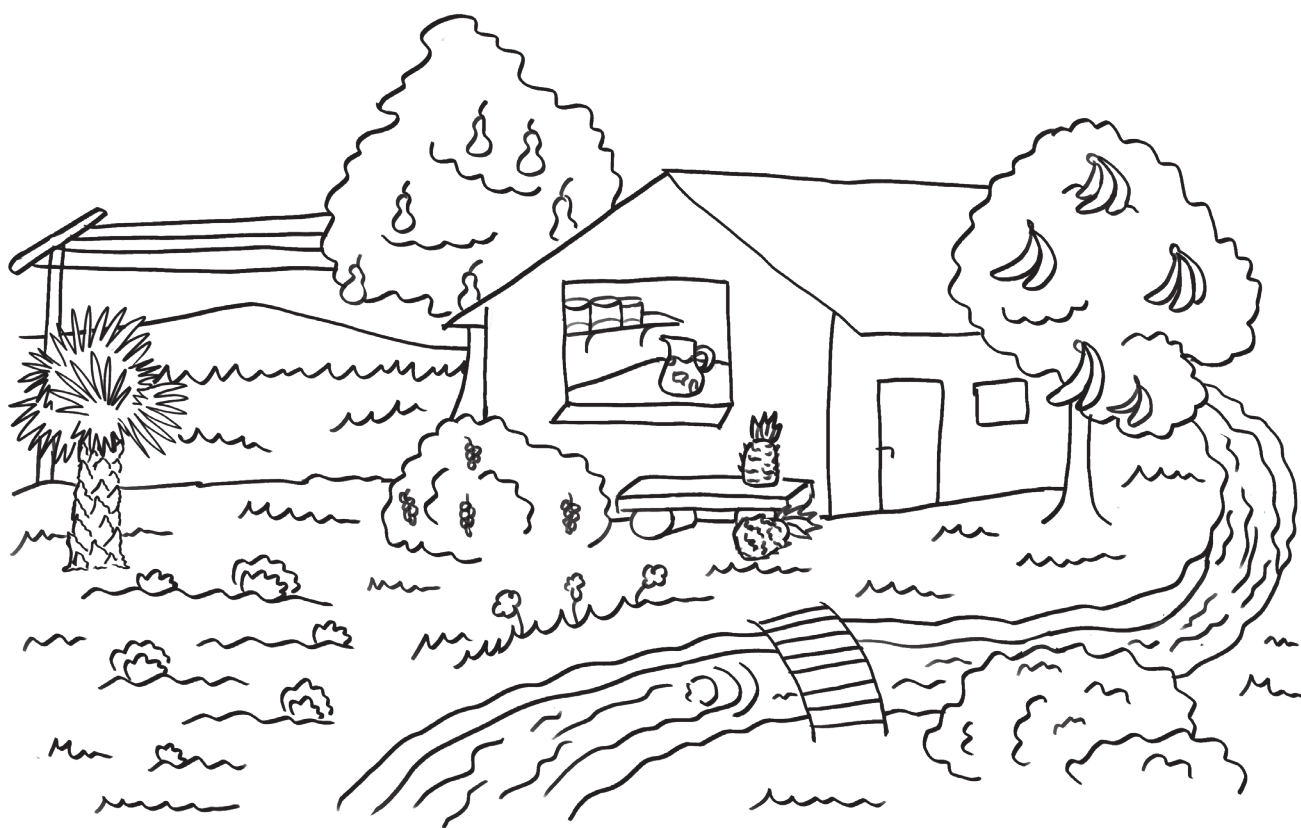

5. Pozri sa na obrázok. Nájdi, čo na obrázok nepatrí.

JAR

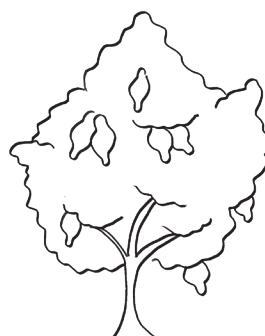
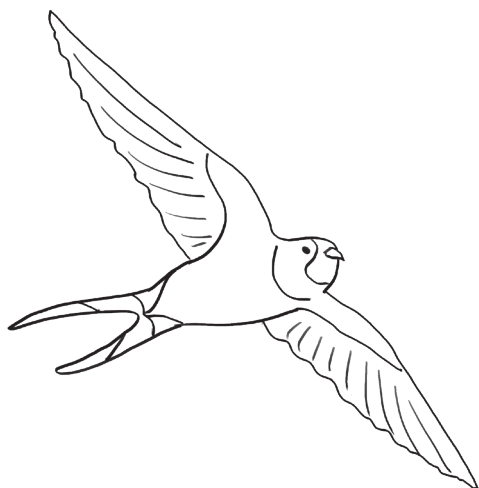
LETO

JESEŇ

ZIMA

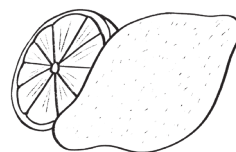
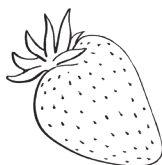
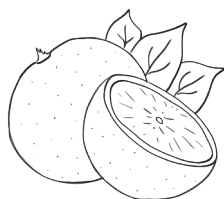
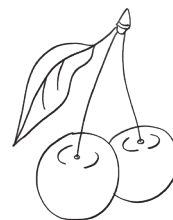
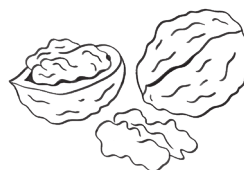
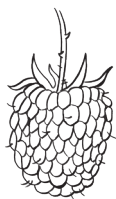
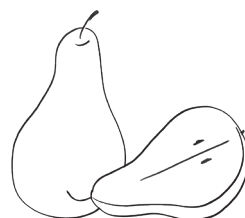
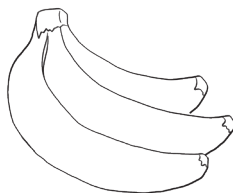
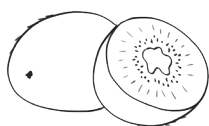
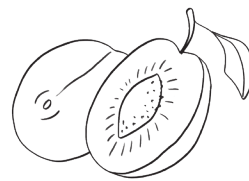
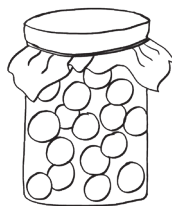

6. Vyplňte tabuľku. Každý deň si vystrihnite a nalepte do tabuľky, akú zeleninu či ovocie ste v škôlke jedli.

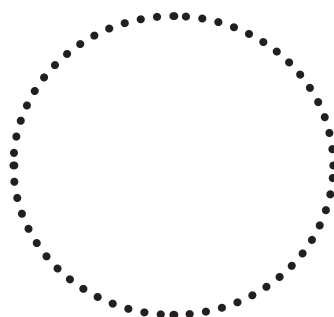
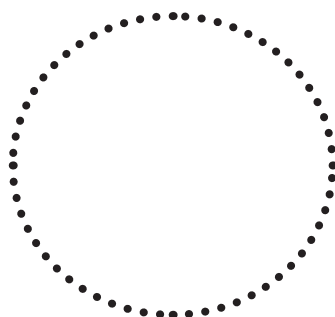
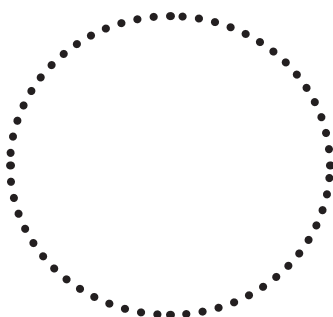
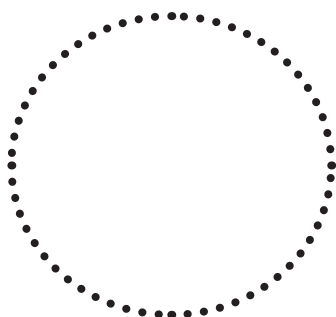
Jedli ste aj kompót alebo sušené ovocie?

Ak medzi obrázkami niečo chýba, dokresli to do prázdneho rámika.

ŠKOLSKÝ ZELOVOC Mesiac:			
Pondelok	Pondelok	Pondelok	Pondelok
Utorok	Utorok	Utorok	Utorok
Streda	Streda	Streda	Streda
Štvrtok	Štvrtok	Štvrtok	Štvrtok
Piatok	Piatok	Piatok	Piatok

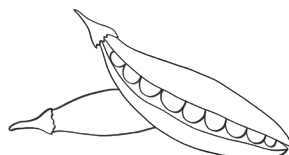
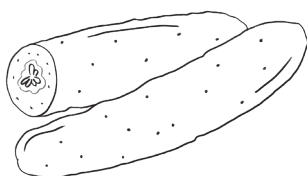
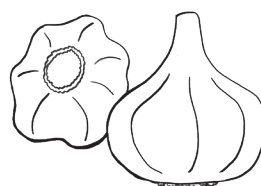
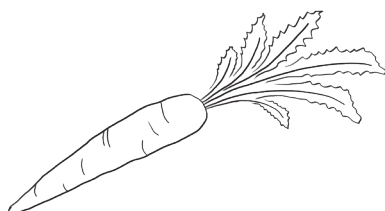
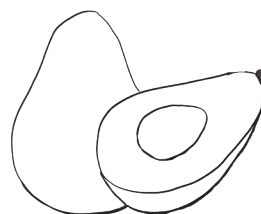
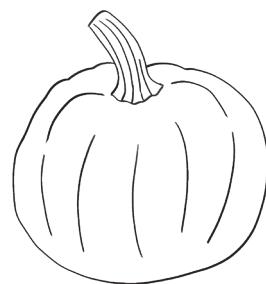
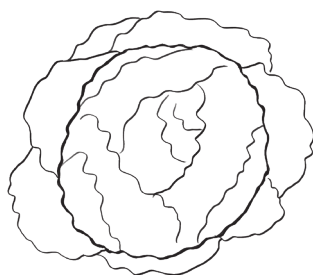

Tu dokresli, čo medzi obrázkami chýba.

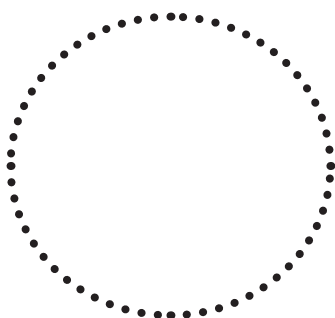
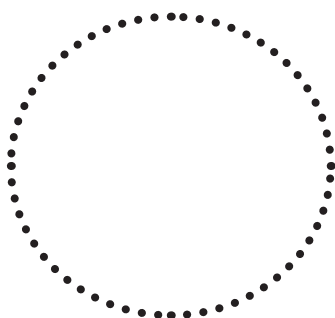
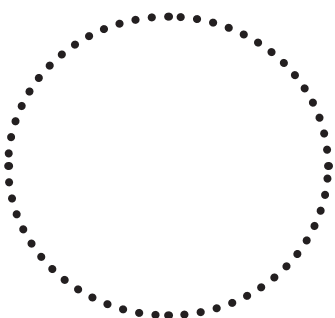
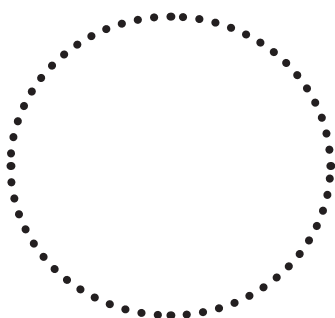

ŠKOLSKÝ ZELOVOC
Mesiac:

Pondelok	Pondelok	Pondelok	Pondelok
Utorok	Utorok	Utorok	Utorok
Streda	Streda	Streda	Streda
Štvrtok	Štvrtok	Štvrtok	Štvrtok
Piatok	Piatok	Piatok	Piatok

Tu dokresli, čo medzi obrázkami chýba.

7. Odkiaľ prišlo vaše jedlo do škôlky/školy?
Spoj čiarou cestu vášho jedla.

8. Má vaša škola/škôlka záhradu? Zakrúžkuj smajlíka.

Nakresli, ako vyzerá vaša záhrada pri škôlke či škole.

A large, empty rectangular box with rounded corners and a dashed border, intended for drawing the school garden.

9. Zjeme v škôlke/škole to, čo si vypestujeme? Zakrúžkuj odpoveď.

ÁNO

NIE

Ak je tvoja odpoveď áno, vyfarbi plody zo školskej záhrady, ktoré v škôlke/škole jete.

Ak medzi obrázkami niečo chýba, dokresli to do prázdneho rámika.

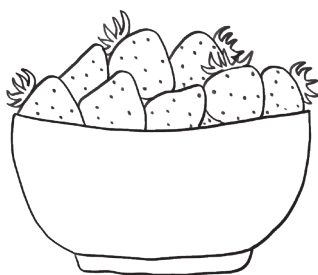
ŠALÁT

JABLKO

REĎKOVKA

JAHOBY

„Viem sa perfektne zavítať do pôdy, vďaka čomu sa do nej dostane aj voda. Keď prší, musím vyliezť von.“

10. Pestujete v školskej záhrade nejakú zeleninu, ovocie či bylinky?

Zakrúžkuj odpoveď.

Ak je tvoja odpoveď ÁNO, z nasledujúcej strany vystrihni a na prázdne miesto nalep, čo pestujete.

Ak medzi obrázkami niečo chýba, skús to dokresliť.

ZELENINA

ÁNO - NIE

OVOCIE

ÁNO - NIE

BYLINKY

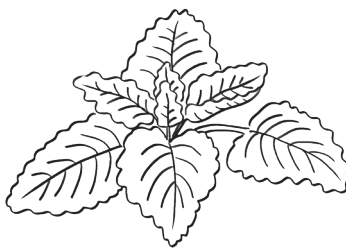
ÁNO - NIE

HARMANČEK

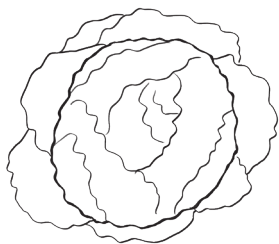
MÄTA

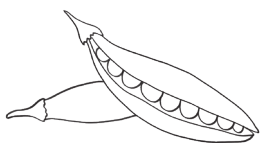
MEDOVKA

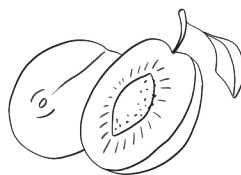
LEVANDULA

ŠALÁT

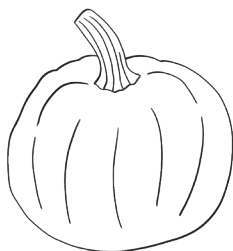
HRÁŠOK

SLIVKY

MALINY

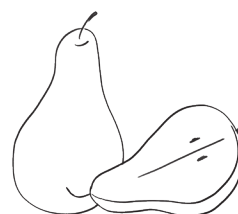
TEKVICA

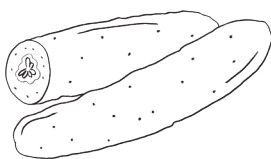
JABLKÁ

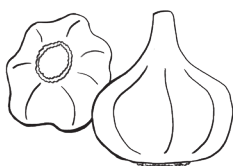
RÍBEZLE

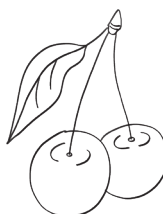
HRUŠKY

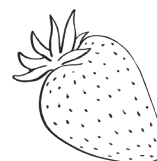
UHORKA

CESNAK

ČEREŠNE

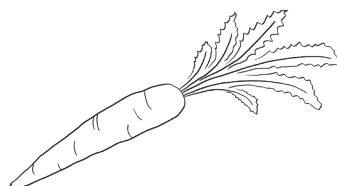
JAHOODY

REĎKOVKA

CIBUĽA

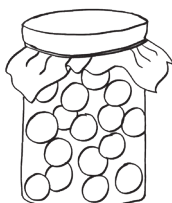
MRKVA

11. Čo robíte s úrodou zo školskej záhrady?

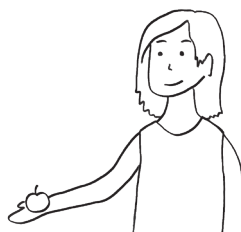
Označ obrázok ✓ , ktorý hovorí o tom, čo robíte v škôlke/škole s úrodou z vašej školskej záhrady.

LEKVÁR

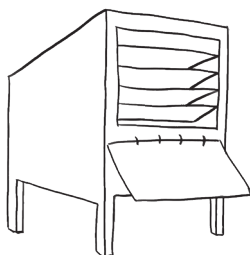
KOMPÓT

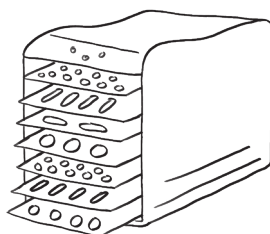
DARUJEME

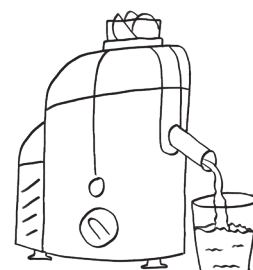
JEDLO

**SOLÁRNA
SUŠIAREŇ**

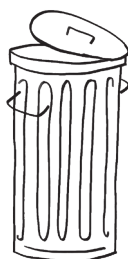
**ELEKTRICKÁ
SUŠIAREŇ**

ODŠTAVOVAČ

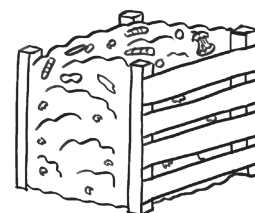
BIO ODPAD

ODPAD

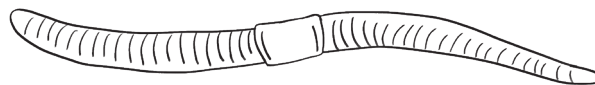

**POTRAVA PRE
VTÁKY A HMYZ**

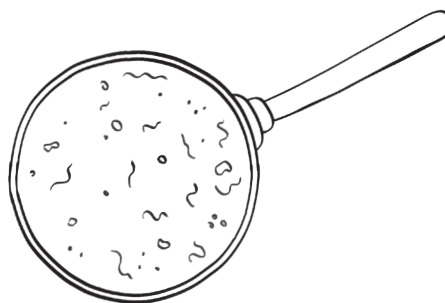
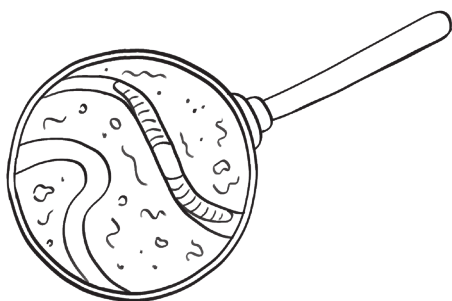
KOMPOST

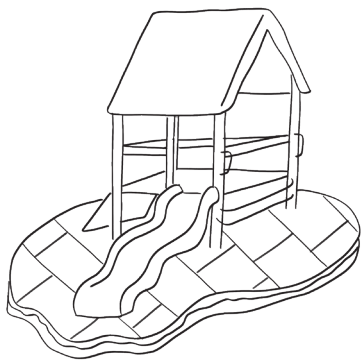
„Viete, kde bývam?
Podme sa na to spoločne pozrieť.“

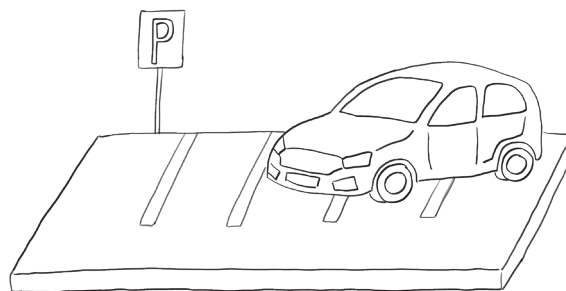
12. Vystrihni miesta, na ktoré by ste ma mohli prísť navštíviť.
Miesta, na ktorých ma môžete vidieť, nalepte pod lupu s dážďovkou.
Miesta, kde nebývam, nalepte pod lupu bez dážďovky.

Označ ☺ smajlíkom tie, ktoré máte, tie ktoré nemáte, označ ☹ smajlíkom.

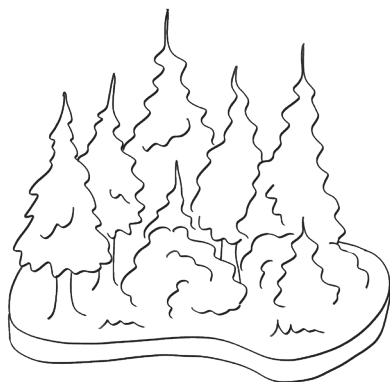

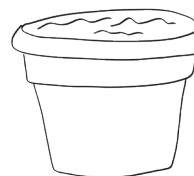
**DETSKÉ
IHRISKO**

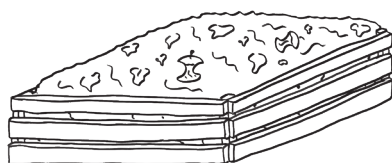
BETÓN

LES

KVETINÁČ

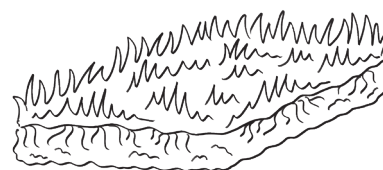
KOMPOSTOVIŠKO

PIESKOVISKO

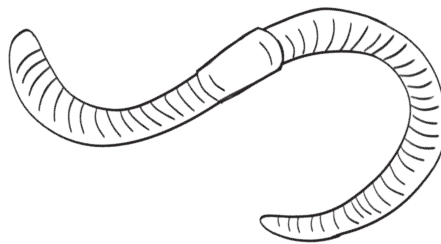

SUCHÁ PÔDA

TRÁVNIK

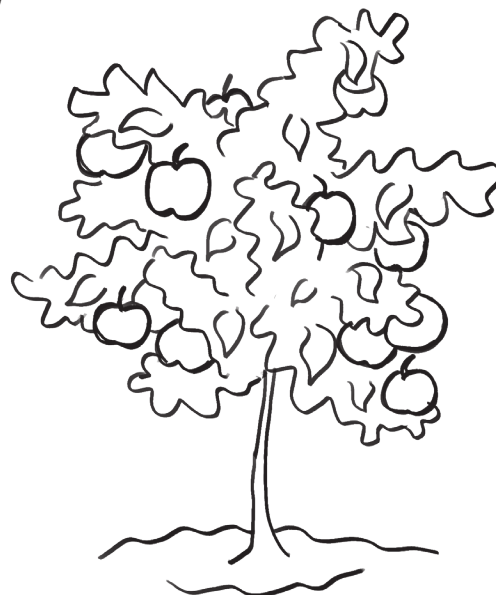
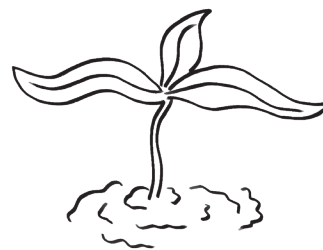
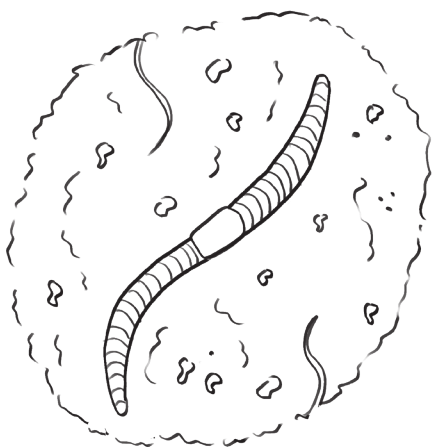
„Do pôdy vtáhujem listy, ktorými sa živím. Chcete vidieť ako? Poďte so mnou von a ukážem vám to!“

13. Dážďovka dokáže robiť hotové zázraky.

Vedel/a si, že za každým zrnkom pôdy sa skrýva jej neúnavná práca?

Vystrihni obrázky a zorad' ich podľa časovej postupnosti.

14. Kto sa stará o vašu školskú záhradu? Vyfarbi obrázok.

DETI

RODIČIA

UČITELIA

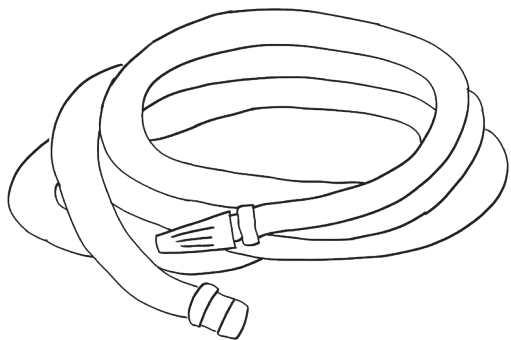

ŠKOLNÍK

UPRATOVAČKY

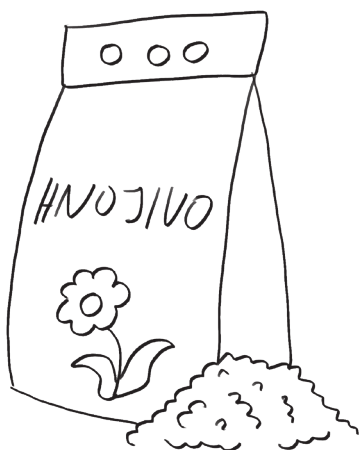
15. Ako sa staráte o školskú záhradu?
Zakrúžkuj spôsoby, ktorými sa o záhradu staráte.

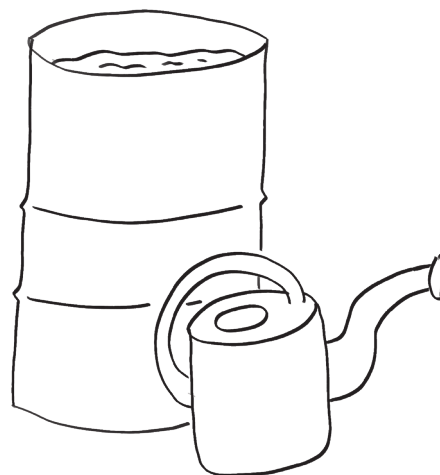
**POLIEVANIE
PITNOU VODOU**

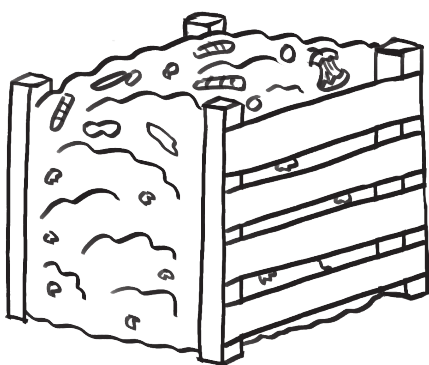
CHEMICKÝ POSTREK

HNOJENIE

**POLIEVANIE
DAŽĐOVOU VODOU**

HNOJENIE KOMPOSTOM

MULČOVANIE

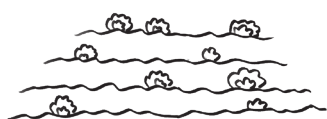
16. V čom pestujete zeleninu, ovocie, bylinky?

Podme preskúmať vašu školskú záhradu.

Zisti, na akých miestach u vás pestujete ovocie, zeleninu či bylinky.

Vymaluj miesta, ktoré na školskom pozemku máte.

Tie, ktoré sa u vás nenachádzajú, ale radi by ste ich mali, označ ♥ srdiečkom.

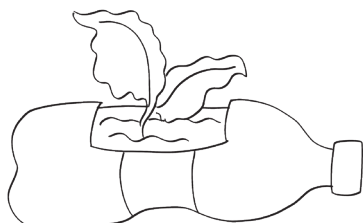
HRIADKY

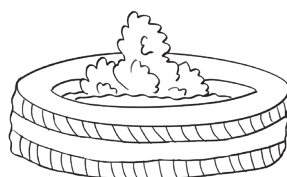
**HLINENÉ
KVETINÁČE**

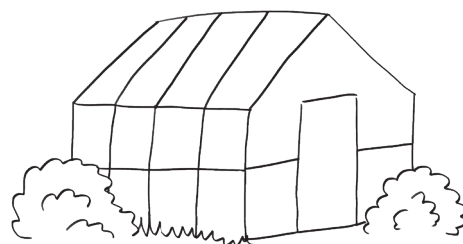
PARENISKO

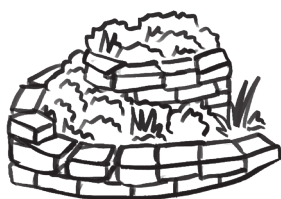
**PLASTOVÉ
FLAŠE**

**GUMENÉ
PNEUMATIKY**

SKLENÍK

**BYLINKOVÁ
ŠPIRÁLA**

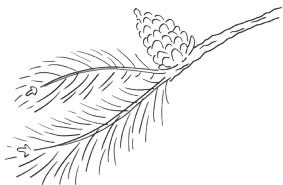
**VYVÝŠENÉ
ZÁHONY**

17. Nájdi na dvore, kto všetko sa tam naje.

Vyfarbi strom alebo krík, ktorý je na vašom školskom dvore.

Zakrúžkuj značku pri každom obrázku podľa toho, kto môže jesť jeho plody.

BOROVICA

HRUŠKA

LIESKA

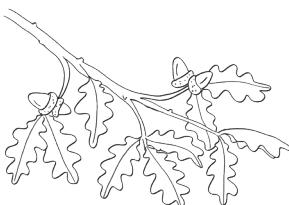
RÍBEZLE

VTÁČÍ ZOB

DUB

ČEREŠŇA

JABLOŇ

PAGAŠTAN

SLIVKA

JARABINA

PAVINIČ

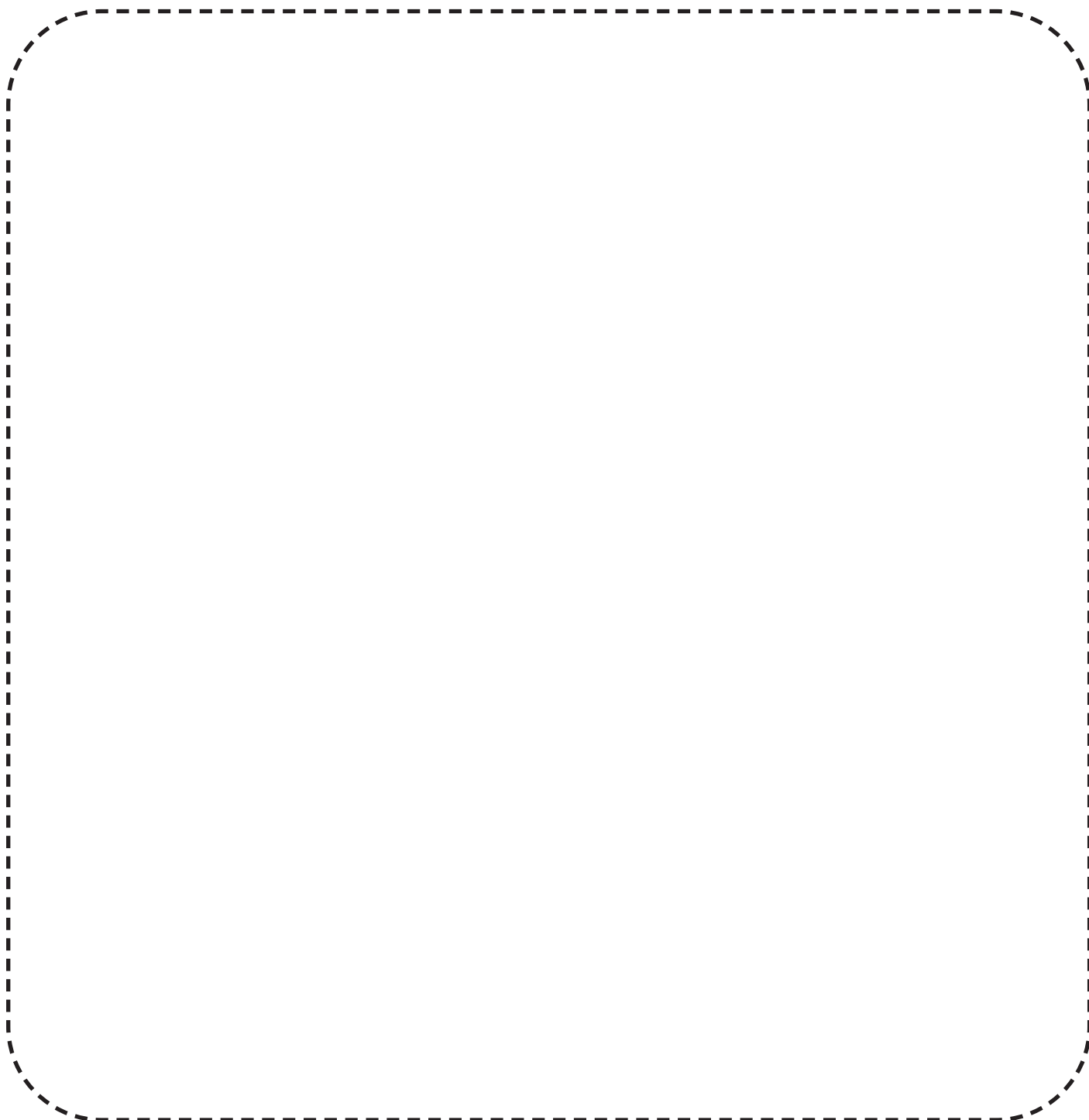

TIS

18. Vyberme sa pozrieť do vašej školskej záhrady.
Zakresli do obrázka polohu vašej školy a miesta, kde rastú
stromy a kry. Pomenuj ich.
Nakresli k nim symbol podľa toho, pre koho sú potravou.

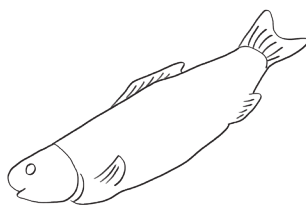
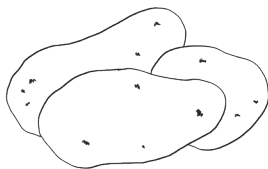
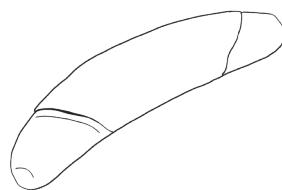
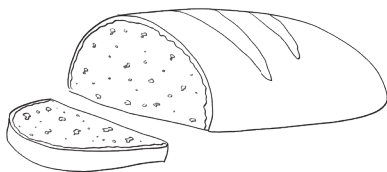
19. Odkiaľ pochádza jedlo z vašej školskej jedálne?

Kto ho doviezol? Zamerajte sa na konkrétne potraviny, ktoré sú vo vašom jedálnom lístku – mäso, ryby, ryža, zemiaky, cestoviny, mlieko a mliečne výrobky, chlieb a pečivo, ovocie a zelenina.

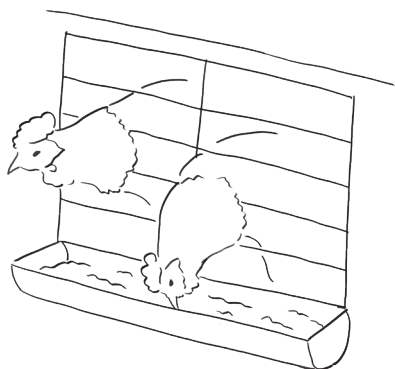
Viete vypátrať ich pôvod? Nalepte ich k správnej mape.

Do tabuľky zaznačte vaše výsledky.

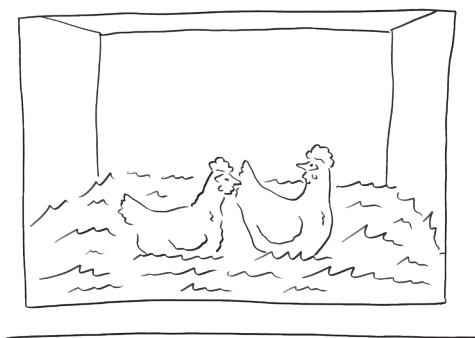
KRAJINA PÔVODU	MIESTNY DODÁVATEĽ	SLOVENSKO	EURÓPA	SVET
POTRAVINY				

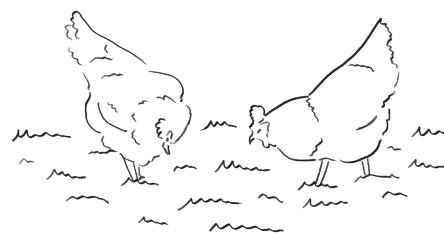
20. Poďme zistiť, odkiaľ pochádzajú vajíčka vo vašej školskej kuchyni.
Na obale alebo škrupinke vajec môžeš nájsť číslo.
Pod každým číslom sa skrýva iný chov.
Vďaka nemu vieme, kde žili sliepky, ktoré zniesli vajcia.
Spoj čiarami číslo a správne miesto.
Do prázdneho vajíčka zapíš číslo, ktoré si objavil na vajíčkach z vašej školskej kuchyne.

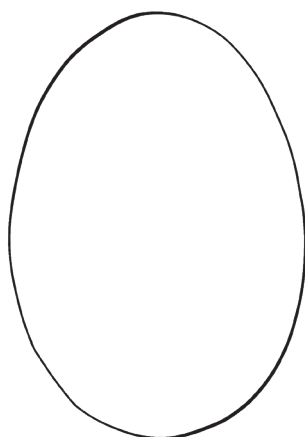
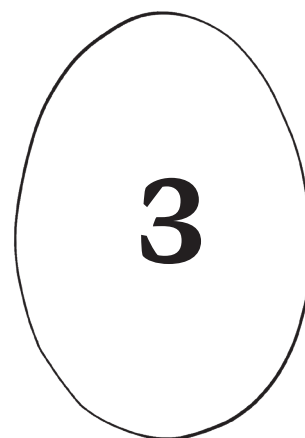
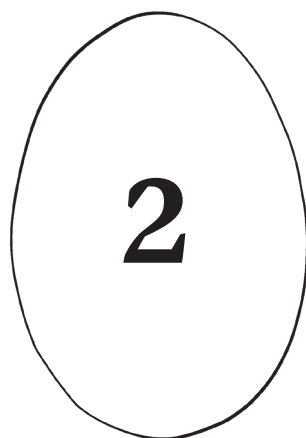
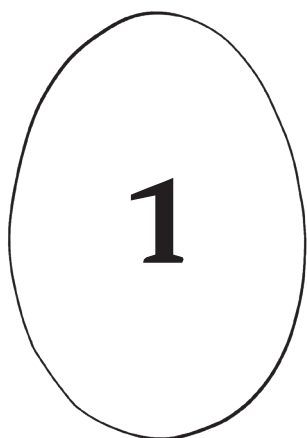
KLIETKOVÝ CHOV

PODSTIELKOVÝ CHOV

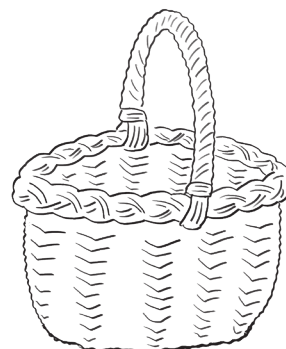
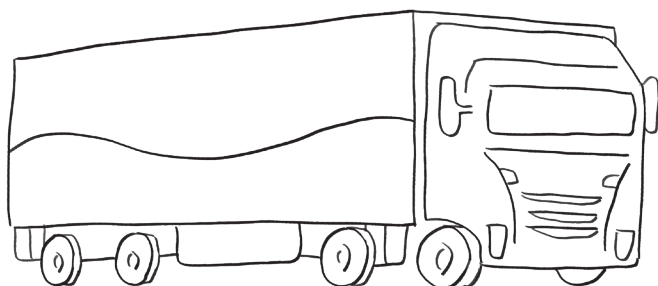
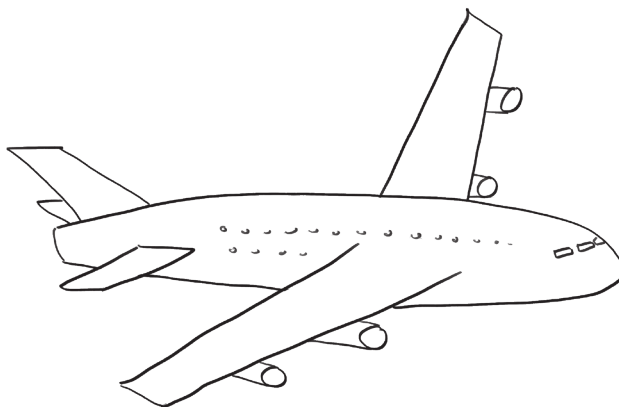
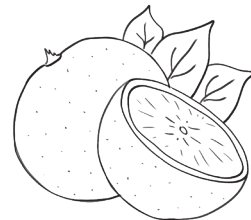
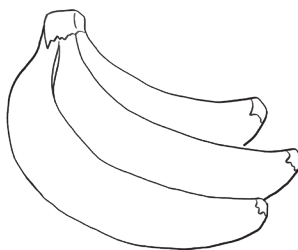
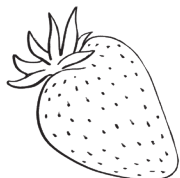

VOLNÝ VÝBEH

21. Spoj čiarami ovocie s dopravným prostriedkom, o ktorom si myslíš, že ho priviezlo.

Ovocie, o ktorom si myslíš, že nemuselo cestovať do vašej škôlky/školy z veľkej diaľky, spoj s košíkom.

„Bývam aj na netradičných miestach – napríklad v kompostéri.“

22. Vieš, kde sa nachádza jedálny lístok na vašej škole?
Popros pani vedúcu alebo pána vedúceho školskej jedálne
o kópiu jedálneho lístka.

Vystrihni a nalep pod mapu Slovenska potraviny, ktoré sa
pestujú na Slovensku, a tie, ktoré musíme dovážať, nalep pod
mapu sveta.

23. Ak sa na tvojom zozname nachádzajú potraviny zo SR,
majú toto označenie? Ak áno, vypíš, ktoré to sú.

ÁNO - NIE

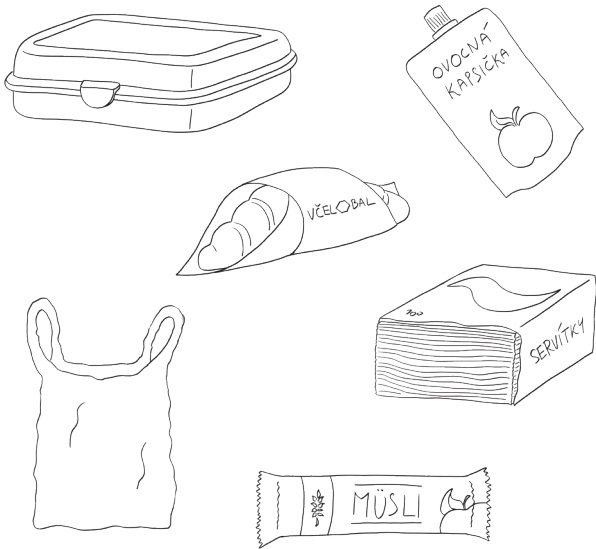

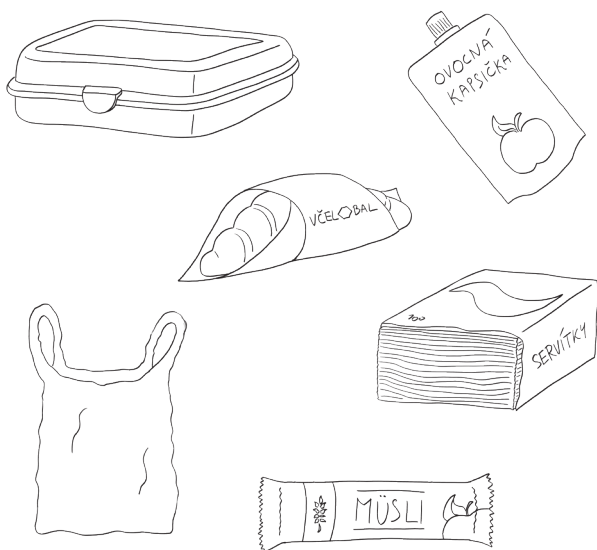

24. Od pondelka do piatka sleduj, v čom si si do školy priniesol/ priniesla desiatu. Obrázok zakrúžkuj.

Ak máš desiatu v obale, ktorý chýba, dokresli ho.

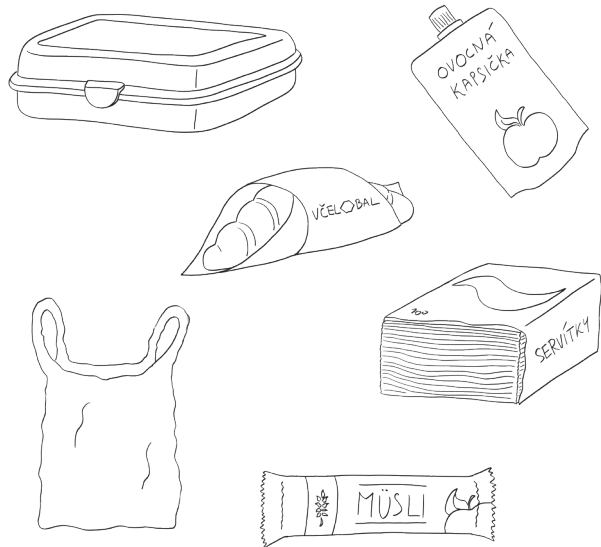
Po týždni spočítaj a zapíš číslom alebo bodkami, ktoré obaly používaš najviac a ktoré najmenej.

PONDELOK		
	<table border="1"><thead><tr><th>iné</th></tr></thead><tbody></tbody></table>	iné
iné		

UTOROK		
	<table border="1"><thead><tr><th>iné</th></tr></thead><tbody></tbody></table>	iné
iné		

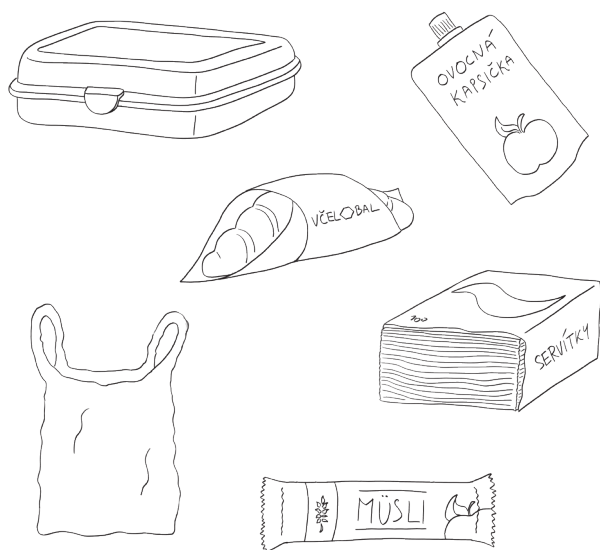
STREDA

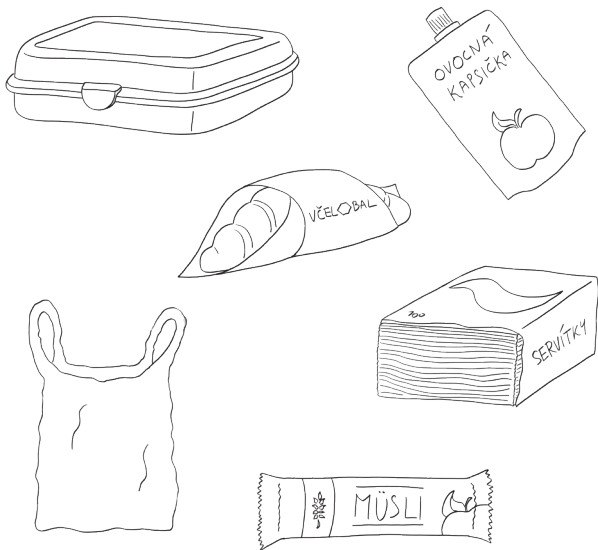
iné

ŠTVRTOK

iné

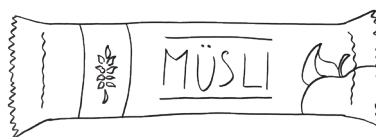
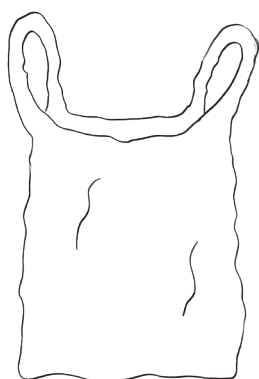
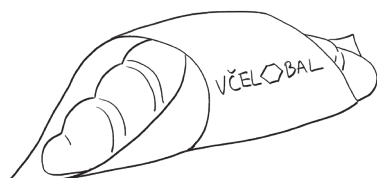
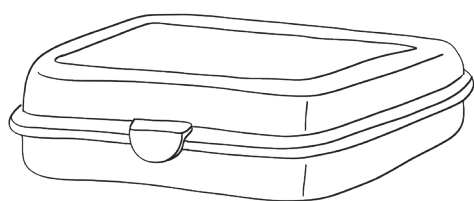
PIATOK	
	iné

Najviac nosím desiatu v:

Najmenej:

Nepoužívam vôbec:

25. Ako zabalená putuje s vami desiata na školský výlet?
Zakrúžkuj obrázky. Ak nejaký obrázok chýba, dokresli ho.

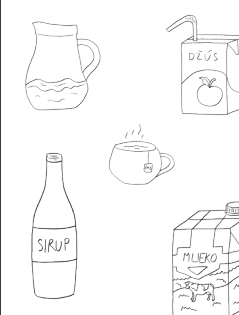
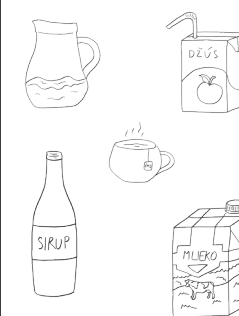

26. Čo pijeme v škôlke?

Zaznač do tabuľky, čo ste mali v škôlke každý deň na pitie.

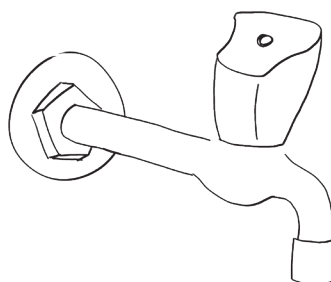
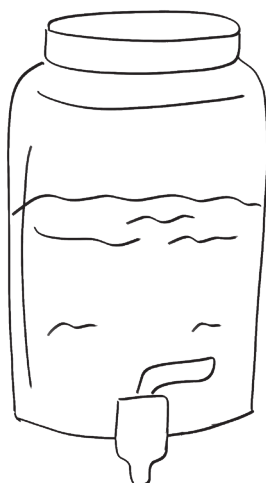
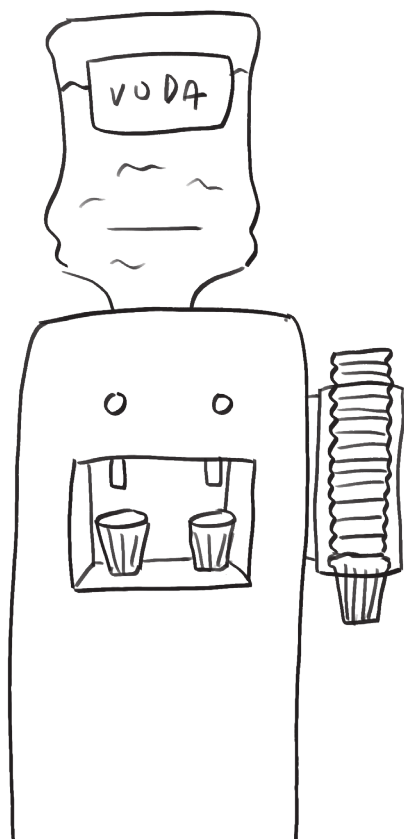
Po týždni nápoje spočítaj a zapíš číslom alebo bodkami.

Aký nápoj ste pili najčastejšie?

Pondelok	Utorok	Streda	Štvrtok	Piatok
				
Pondelok	Utorok	Streda	Štvrtok	Piatok
				
Pondelok	Utorok	Streda	Štvrtok	Piatok
				
Pondelok	Utorok	Streda	Štvrtok	Piatok
				

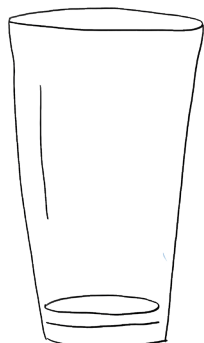
NAJVIAC ↑	NAJMENEJ ↓

27. Zakrúžkuj, odkiaľ si naleješ voľu, ak si smädný/á:

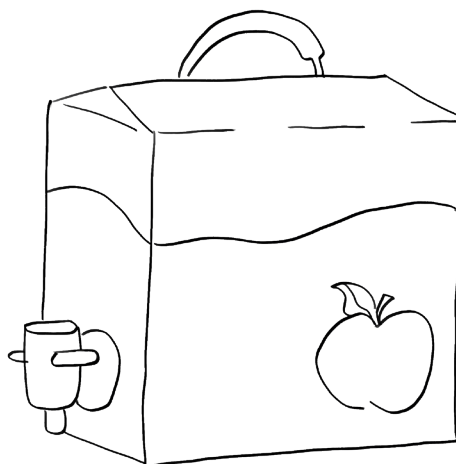
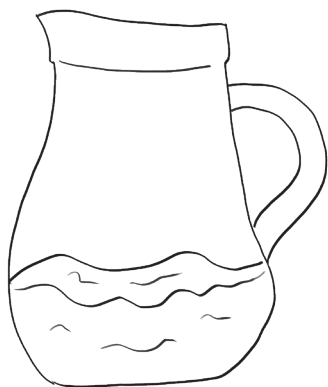

28. Zakrúžkuj, ako v škôlke pijete džús.

Ak džús máte v pohári, spoj ho s nádobou, z ktorej bol džús nalievaný.

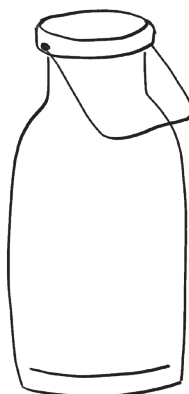
Ak si zakrúžkoval/a pohár, spoj ho s nádobou alebo krabicou:

29. Z čoho v škôlke pijete mlieko?

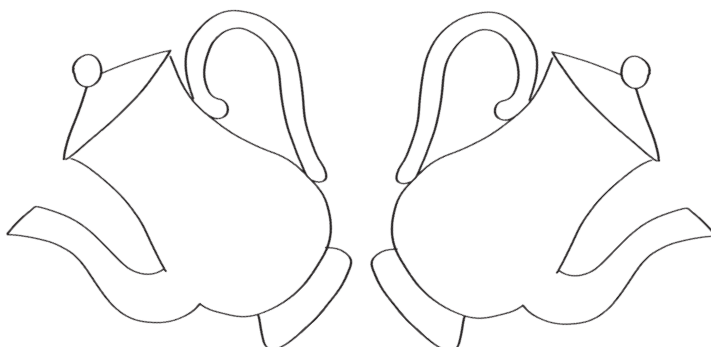
Vyfarbi krúžok.

Ak označíš pohár, zisti, v akých nádobách či obaloch mlieko prišlo do vašej školskej kuchyne. Spoj pohár a správnu odpoveď čiarou.

30. Aký čaj máte v škôlke?

Nakresli, ako sa leje voda z čajníka podľa toho, či máte v škôlke bylinkový, alebo vrecúškový čaj. K horúcemu čaju nakresli aj vodnú paru.

31. Nájdete v škole potraviny s týmto označením?

ÁNO - NIE

ÁNO - NIE

ÁNO - NIE

Ak áno, napíš, ktoré to sú:

32. Vedia dospelí vo vašej škole, čo znamená „FairTrade“ značka? Opýtaj sa najmenej 10 dospelákov.

Podľa počtu odpovedí urob čiarku pod ÁNO alebo NIE.

ÁNO	NIE

33. Nájdeš v škole potraviny s označením „FairTrade“?
Nehodiace sa preškrtni.
Ak áno, napíš ktoré a vyfarbi správne logo.

ÁNO - NIE

Našli sme:

34. Ako by sa o vašich zisteniach mohlo dozvedieť čo najviac ľudí v škole, rodičia, starí rodičia alebo aj niekto iný?
Vymysli a zapíš nápady, ako môžete informovať o svojich zisteniach.

Environmentálny audit školy – pracovné listy pre kolégium (pedagogickí a nepedagogickí zamestnanci, rodičia, starí rodičia)

Má vaša škola záhradu?	
Má vaša škola bufet?	
Má vaša škola potravinový automat?	
Môžu žiaci/učitelia/rodičia ovplyvniť, čo sa bude predávať v bufete/automate?	
Využíva vaša jedáleň rôzne druhy/odrody jednej prísady (napr. múka môže byť pšeničná, ražná, špaldová alebo ovsená, jablká môžu byť Idared alebo Golden delicious)?	
Využíva vaša jedáleň suroviny, ktoré sú charakteristické pre váš región?	
Používate jednorazový riad pri školských akciách?	
Ako zabezpečujete pitný režim počas školských akcií?	
Plánujete dopredu, koľko občerstvenia zabezpečíte na akciu?	
Kto zabezpečuje občerstvenie?	
Čo robíte so zvyškami občerstvenia?	
Prispôsobujete občerstvenie podľa sezónnosti potravín?	
Preferujete občerstvenie z lokálnych surovín?	
Ponúkate pri občerstvení aj variant bez mäsa (mimo vysoko spracovaných potravín, ako sú rôzne sušienky, slané a sladké pochutiny)?	
Sú jedlá podávané ako občerstvenie pripravované z čerstvých ingrediencií?	
Obsahujú zložky občerstvenia, ktoré ponúkate najčastejšie, aj palmový olej?	
Je škola zapojená do iných projektov týkajúcich sa témy jedla?	

Túto tému vypracovali:

Uveďte mená všetkých ľudí, ktoré sa podieľali na vypracovaní tejto časti auditu.

Audit bol spracovaný v mesiaci:

v roku:

ZHRNUTIE

NA ZÁKLADE ZISTENÝCH ÚDAJOV VYPLŇTE TABUĽKU.

Do ľavého stĺpca doplňte, čo vaša škola robí v prospech zodpovednej spotreby potravín. Do pravého stĺpca vpíšte postrehy o tom, aké má vaša škola rezervy, v ktorých by sa mohla zlepšiť. Tabuľka vám pomôže pri príprave environmentálneho akčného plánu.

Autorka: Mgr. Mária Sendecká

Ilustrácie: Tomáš Blaženec

Grafická úprava: Noémi Ráczová

© Kancelária programu Zelená škola – CEEV Živica 2023

ISBN 978-80-974418-4-5